

КРАГУЈЕВАЦ • ВЕРСКИ ТУРИЗАМ Kragujevac • Religious Tourism

Верски туризам има значајно место у богатој туристичкој понуди Крагујевца. Верски објекти на територији нашег града, као што су Стара црква и манастир Вольавча, били су места дешавања важних историјских догађаја. Уколико желите да боље упознавате историју, културу, традицију и духовност нашег простора, у план посете Крагујевцу треба да уврстите манастире и цркве. Посета овим верским објектима обухвата и разгледање значајних културно – историјских и природних знаменитости Крагујевца и Шумадије.

Religious tourism is a major part of tourist offer of Kragujevac. Some of the religious buildings of our City such as Old Church and the Monastery of Voljaveca were the venue of some of the very significant historical events. If you wish to get well acquainted with history, culture, tradition and spirituality of this area, you have to schedule visit to monasteries and churches when travelling to Kragujevac. The visit of these religious building includes the sightseeing of cultural - historical and natural amenities of Kragujevac and Sumadija.

Иако архитектонски скромна, црква кнеза Милоша у Крагујевцу је историјски темељ модерне Србије. У 19. веку била је саборно место целе Србије. Њена порта била је место одржавања првих скупштина новоослобођене земље. Ту су проглашане готово све одлуке, устави и хатишерифи.

У порти Старе цркве, на Сретење, 15. фебруара 1835. године донет је први српски устав.

Уочи Божића 1829. године, на цркви је зазвонило прво звono, када је објављен хатишериф о политичкој и културној аутономији Србије. У црквој порти 1859. године подигнута је зграда Старе скупштине. У њој су 1878. године прочитане одредбе Берлинског конгреса, које су поред територијалних проширења, Србији донеле међународно признјање, националну слободу и државну независност.

5

СТАРА ЦРКВА

је задужбина кнеза Милоша Обреновића. Изграђена је на десној обали Лепенице и посвећена је Светом Тројству (Силаску Светог Духа на апостоле). Зидана је од ломљеног камена у кречном малтеру. У основи је у облику крста, без куполе, са сводом изведеним од опеке. Данашњи изглед црква добија 1907. године када је изведена велика реконструкција. Исте године сазидана је и монументална зидана звонара. Цркву су зидали најпознатији мајстори тог доба, док је уређење унутрашњости кнез поверио италијанским

мајсторима. Доминантно место у цркви заузима иконостас, са низом икона рађених у богатом колориту и дело су најбољих мајстора, сликара тог времена. На јубилеј, поводом двеста година постојања, црква је живописана изузетно лепим и вредним фрескама.

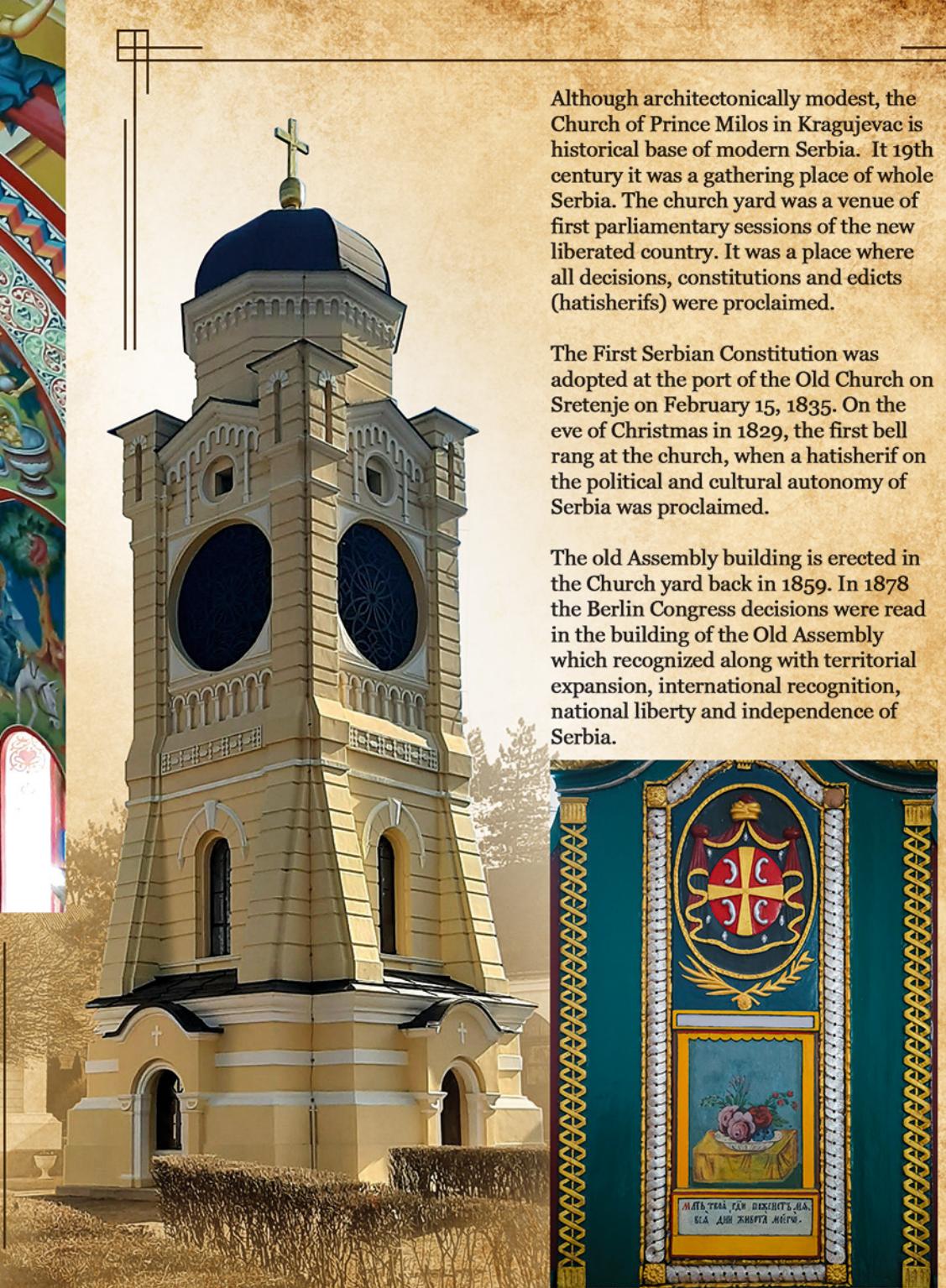

OLD CHURCH

an endowment of Milos Obrenovic on the right bank of Lepenica is dedicated to the Holy Trinity (Descent of the Holy Spirit upon the Apostles). The Church is built of broken stone bound by lime mortar. The church is structured in the shape of a cross without dome and aisle made of bricks. The present-day church was reconstructed in 1907. In the same year a bell tower was built.

The Church was built by best builder of the time, while the Prince entrusted interior decoration to the Italian masters. The iconostasis is a central part of the Church with rich color icons is painted by the best painters of the time. In honor of the 200th anniversary of the Church it is decorated with beautiful and precious wall paintings.

Although architectonically modest, the Church of Prince Milos in Kragujevac is historical base of modern Serbia. In 19th century it was a gathering place of whole Serbia. The church yard was a venue of first parliamentary sessions of the new liberated country. It was a place where all decisions, constitutions and edicts (hatisherifs) were proclaimed.

The First Serbian Constitution was adopted at the port of the Old Church on Sretenje on February 15, 1835. On the eve of Christmas in 1829, the first bell rang at the church, when a hatisherif on the political and cultural autonomy of Serbia was proclaimed.

The old Assembly building is erected in the Church yard back in 1859. In 1878 the Berlin Congress decisions were read in the building of the Old Assembly which recognized along with territorial expansion, international recognition, national liberty and independence of Serbia.

САБОРНА ЦРКВА

посвећена је Успењу Пресвете Богородице. Саграђена је у старом градском језгру по пројекту архитекте Андреје Андрејевића, петроградског студента, пореклом из познате крагујевачке породице.

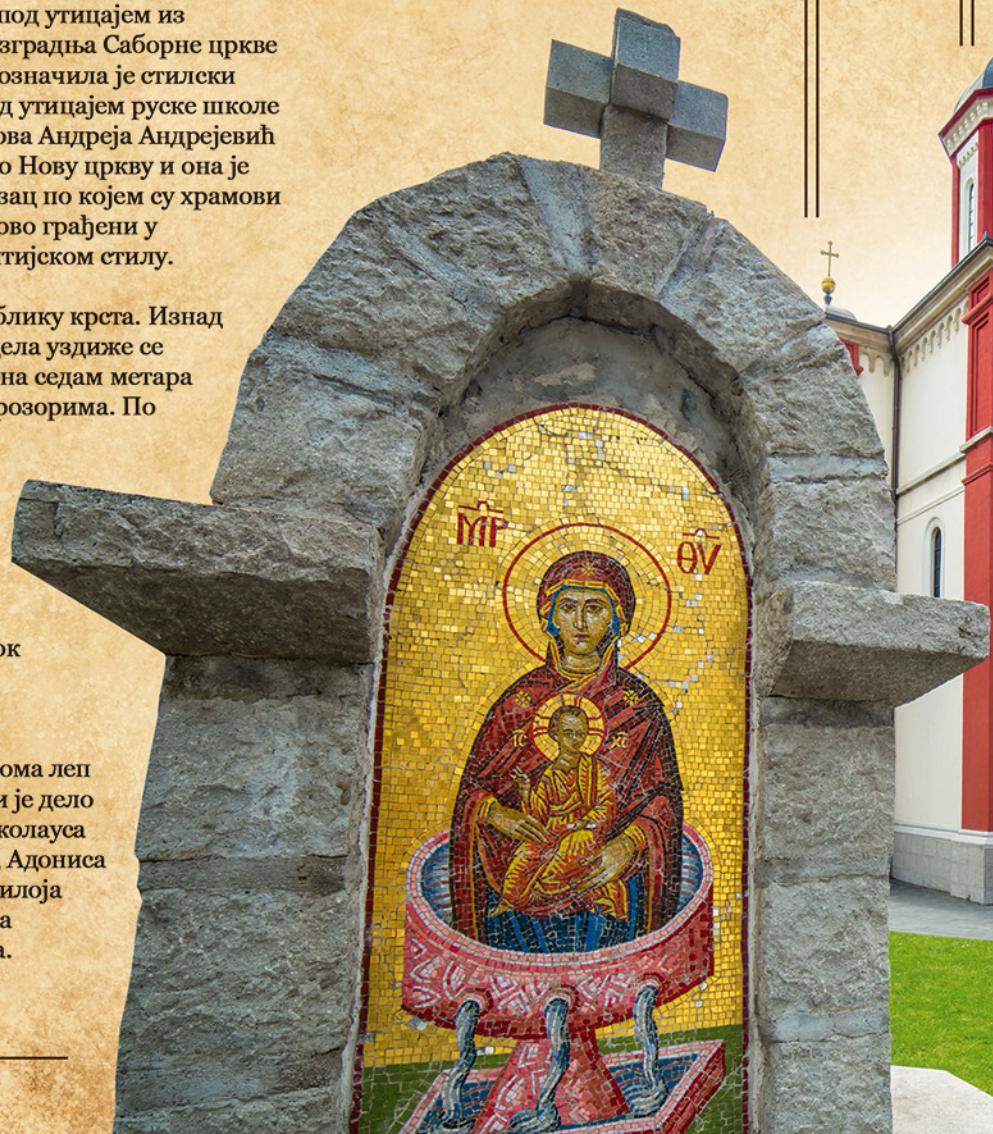
У Кнежевини Србији цркве су током дужег временског периода грађене у духу барока, под утицајем из Војводине. Изградња Саборне цркве у Крагујевцу означила је стилски преокрет. Под утицајем руске школе градње храмова Андреја Андрејевић је пројектовао Нову цркву и она је постала образац по којем су храмови у Србији поново грађени у српско-византијском стилу.

8 Основа је у облику крста. Изнад централног дела уздиже се купола распона седам метара са бројним прозорима. По дијагонали на угловима постављена су четири мања кубета. Портали су полуулучни док су прозори вишеделни.

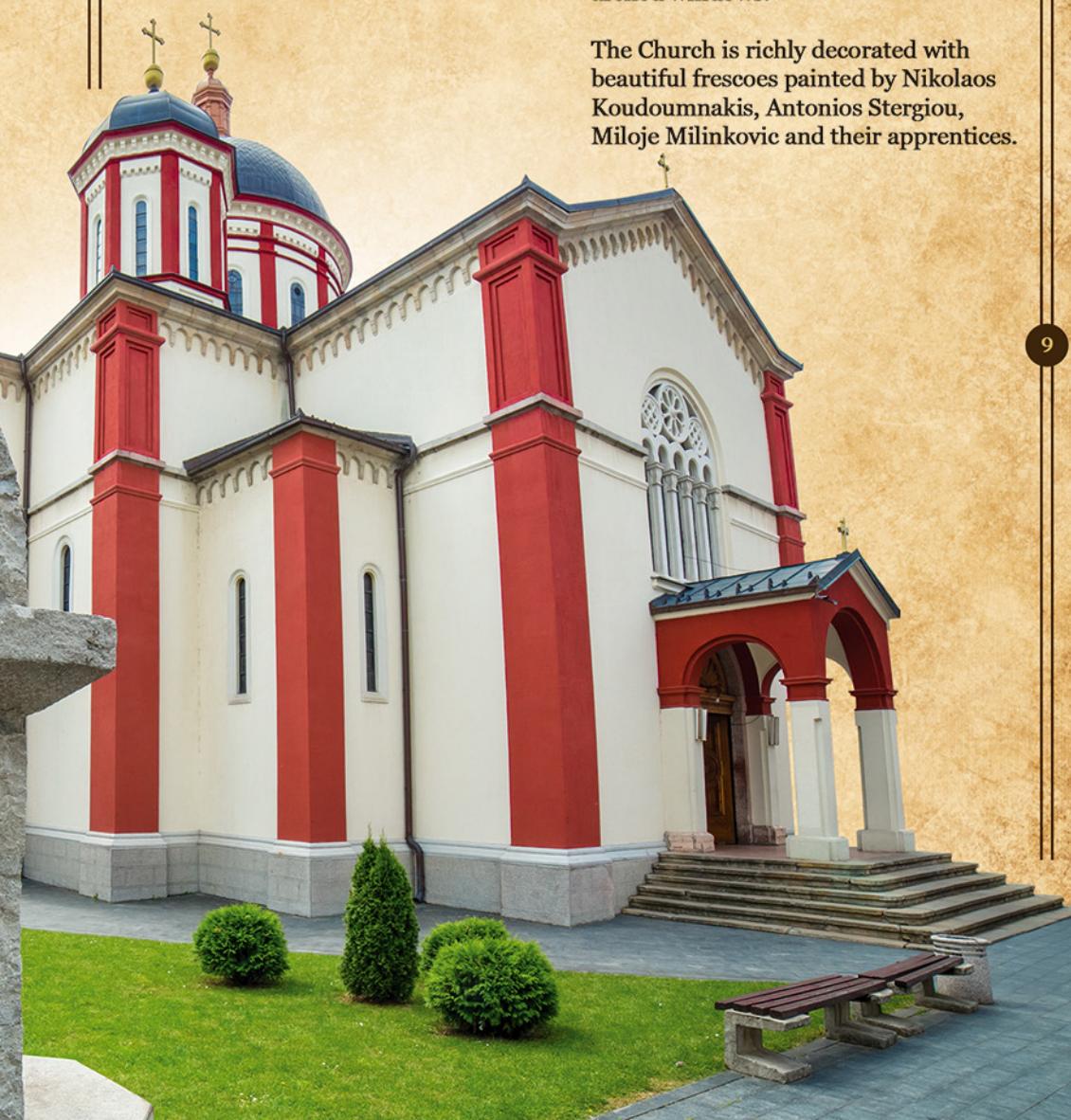
Црква има веома леп живопис, који је дело уметника Николауса Кундунакаса, Адониса Стергиуа и Милоја Милинковића са ученицима.

CATHEDRAL CHURCH

located in the downtown is dedicated to the Assumption of the Holy Mother of God. The designer was architect Andreja Andrejevic, a member offspring of well-known family from Kragujevac. He was a student of Kragujevac high school and studied architecture in Petrograd.

New churches in the Principality of Serbia had been built for a long time under the influence of Vojvodina, in baroque style. A change was made by the building the cathedral in Kragujevac. He designed a new church in Kragujevac under the influence of the Russian school of building orthodox churches.

It was an interpretation of the Byzantine churches and at the same time Serbian medieval influence. It became a pattern. The turnover in style was done. Since then Serbian churches have been built in spirit of Serbian – Byzantine style. The base is cross shaped. At the intersection of the cross's arms is a large central dome with number of windows. In the corners there are four smaller domes. Portals are semi-arched with multipart arched windows.

The Church is richly decorated with beautiful frescoes painted by Nikolaos Koudounakis, Antonios Stergiou, Miloje Milinkovic and their apprentices.

КУМАНИЦА

црква Светог Николе у Рамаћи, по предању позната као Куманица, саграђена је и осликана 1392. године, непосредно после Косовског боја. Ктитори су били властелини, чији се портрети налазе на јужном делу цркве. У њој су приказани и владарски ликови кнегиње Милице, младог кнеза Стефана, кнеза Лазара и патријарха Спиридона.

Црква Светог Николе у Рамаћи по својим архитектонским и сликарским вредностима заузима високо место у историји српске средњовековне уметности. За време Турака знатно је општећена. Темељно ју је обновио познати устанички војвода Сима Милосављевић Пастрмац. По општем изгледу и архитектонским елементима црква припада групи грађевина моравске школе. Посебну вредност цркви даје живопис, који се налази у њеном ентеријеру, на зидовима, сводовима и у куполи. Својим квалитетима нарочито се истичу поједине фигуре у доњим сликаним зонама.

10

11

KUMANICA

St. Nicolas Church in Ramaca known as Kumanica is built and decorated with wall paintings in 1392 shortly after the Battle of Kosovo. The portraits of the patrons of the church, the noblemen, are located on the south wall of the church. The ruling family Princess Milica, Prince Lazar, the young Prince Stefan and Patriarch Spiridon are painted on the walls of the church.

Architecture and rich wall paintings make St. Nicolas Church in Ramaca one of the most prominent in Serbian Medieval art. In the period of Turkish rule, the church was substantially demolished. The prominent Serbian rising Duke, Sima Milosavljevic Pastrmac, renewed it completely.

The Church belongs to "Morava School" buildings by overall appearance of the architectural elements. The wall painting of the Church interior, the walls, the arches and the dome makes this Church very special.

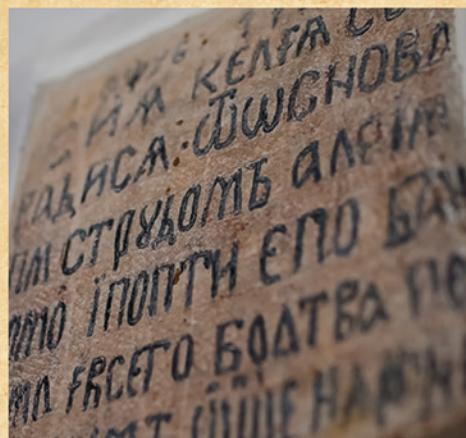
The beauty of some frescoes painted in the lower zones is particularly stunning.

ВОЉАВЧА

је смештена недалеко од Страгара на падинама Рудника. Овај манастир подигнут је за време процвата рудничког краја, почетком 15. века. Манастирски комплекс се састоји од цркве, конака Правитељствујушнег совјета, јужног конака са подрумом и помоћних објеката. Ктитор је властелин Михаило Кончиновић. Више пута је паљен и рушен за време Турака.

Коначни изглед добио је 1838. године изградњом куле звонаре, коју је подигао Јаничије Ђурић, Карађорђев секретар. У манастиру је одржано заседање прве Српске владе, односно Правитељствујушнег совјета, 1805. године, којим је председавао прота Матија Ненадовић. Покрај манастирске цркве сахрањена је глава чувеног устаничког јунака, Танаска Рајића.

13

VOLJAVCA

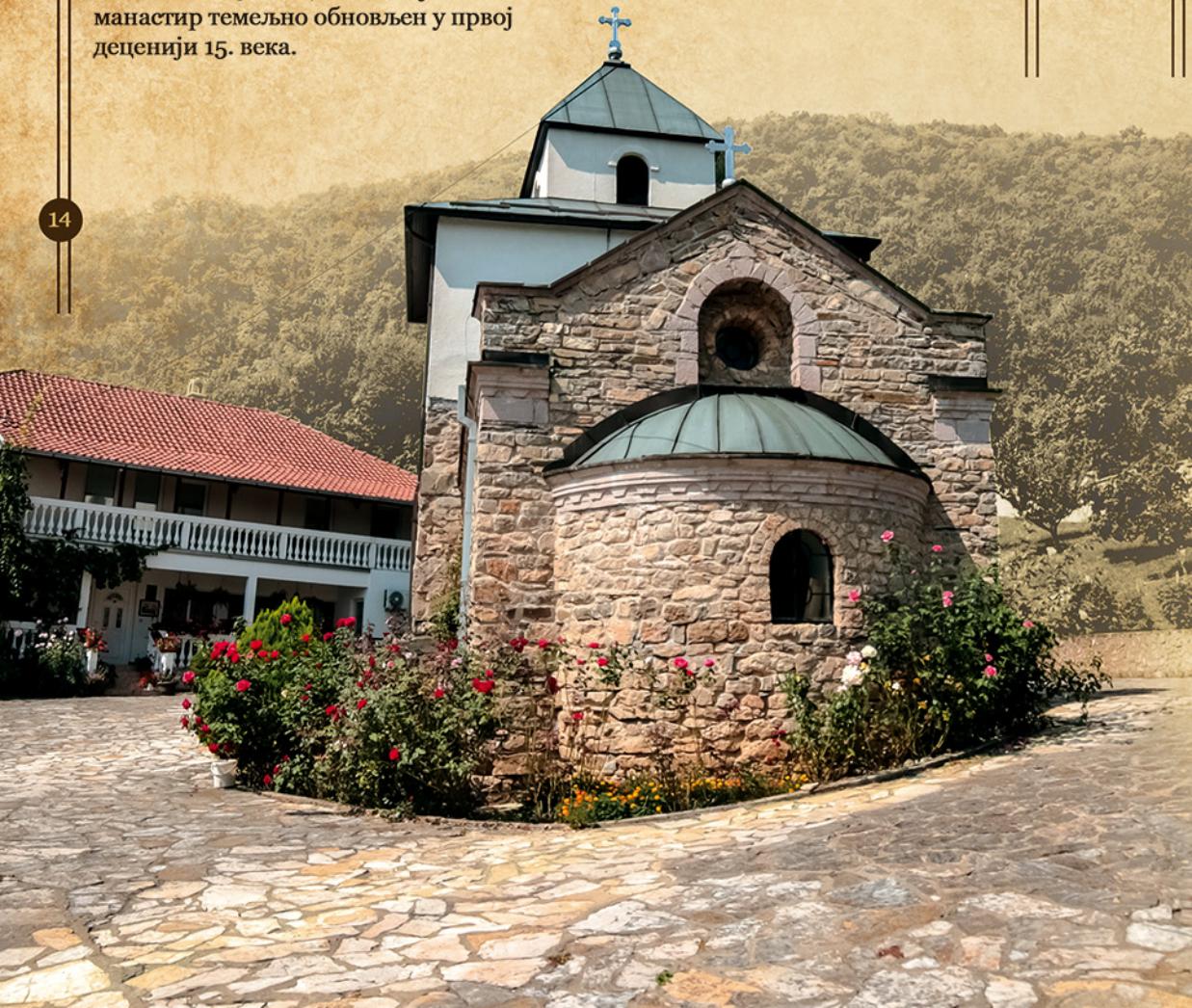
Serbian monastery is situated on the slope of Rudnik, near the village of Stragari. It is built at the beginning of the 15th century in the period of flourishing of Rudnik area. The Monastery complex consists of the church, the residential part of the Serbian Minister Council (Правитељствујушчи совјет), southern residential building with the cellar and auxiliary facilities. The Monastery is endowment of a nobleman Mihailo Koncinovic. The Turks destroyed it and burned it several times.

It got its final appearance in 1838, when the bell tower was built by Janicije Djuric, the secretary of Karadjordje. The first Serbian Minister Council, Praviteljstvujuci Soviet, led by archpriest Matija Nenadovic held there its first session in 1805. The head of the famous Serbian rising hero Tanasko Rajic is buried by the Monastery Church.

ПЕТКОВИЦА

је манастир је подигнут на обронцима Рудника, недалеко од Страгара. Од просторног манастирског комплекса са низом грађевина, очувани су делимично црква са припратом, стара некропола и делови оградног зида. Не може се са сигурношћу утврдити време градње, као ни име ктитора. Међутим, на основу старости околних манастира и цркава, сматра се да је црква настала у периоду од краја 13. до почетка 15. века, као и да је манастир темељно обновљен у првој деценији 15. века.

Сликарство се везује за уметност последње деценије 13. века, док је млађи слој фресака рађен у духу сликарства прве деценије 15. века. Недалеко од Петковице су остаци утврђења Сребрнице, у којем је одржан Сабор на којем је деспот Стефан Лазаревић одредио Ђурђа Бранковића за наследника.

14

PETKOVICA

Monastery is situated on the slopes of Rudnik in the vicinity of Stragari. From the spatial Monastery complex with number of buildings the Church with parvise is partially preserved along with the old necropolis and parts of the surrounding wall. The time of the building and the name of the patron of the Church are not familiar with certainty. On the basis of the age of the monasteries and churches in the vicinity it is considered that the church was built in the period between end of 13th - beginning of 15th century. It is esteemed that the monastery was completely renewed in the first half of the 15th century.

The wall painting is characteristic for the last decade of 13th century while the new layer of the frescoes is painted following the spirit of the first half of 15th century.

In the vicinity of Petkovica there are the remains of the fortress Srebrnica where meeting was held when the despot Stefan Lazarević proclaimed Djuradj Brankovic to be his rightful heir.

15

БЛАГОВЕШТЕЊЕ РУДНИЧКО

Манастир Благовештење рудничко налази се на обронцима планине Рудник, у близини Страгара. Заснован је почетком 15. века у време деспота Стефана Лазаревића и задужбина је данас непознатог рудничког властелина. Манастирски комплекс се састоји од цркве са звонаром, три конака, трпезарије и помоћних зграда. Опасан је каменим зидом. На зидинама цркве је више слојева живописа. Посебно се издваја композиција „Страшни суд“. Олтарске двери су из прве половине 17. века, а импозантни дуборезни крст из последње деценије 16. века. У манастиру се чува и златан крст, поклон кнеза Милоша Обреновића као успомена на Светоандрејску скупштину. Манастир је рушен и обнављан током векова. У њему су боравили Карађорђе, Јоаким Вујић, Феликс Канић и други. Потпуно је обновљен у 20. веку.

16

BLAGOVESTENJE OF RUDNIK

Well-known Monastery Blagovestenje of Rudnik is situated at the bottom of the mountain Rudnik. The Monastery was built during the reign of Despot Stefan Lazarevic in the beginning of 15th century and is endowment of unknown nobleman of Rudnik. The Monastery complex consists of Church with the bell tower, three residential building, the dining room and ancillary facilities. The stone wall surrounds the monastery. The Church walls are decorated with several layers of frescoes. The Last Judgment fresco stands out for its beauty. The holy doors of the Altar dates back to the first half of 17th century while the woodcarvings and impressive cross are from 16th century. The Monastery safe keeps the gold cross, the gift of the Prince Milos Obrenovic, in the memory of The Saint Andrew's Day Assembly. It was destroyed and rebuilt more than once during centuries, only to be completely restored in 20th century. Karadjordje stayed in it on many occasions, along with Joakim Vujic, Feliks Kanic and many others.

DRACA

Monastery of Draca is “hidden” in the valley of the River Draca on the slopes of the hill Rujevica. In the churchyard along with the Church and the bell tower there are two residential buildings renewed by Toma Vucic Perisic. The founder, captain Stanisa Markovic Mlatisuma, built the church in 1734 on the foundation of the old church. The wall paintings date from 1735.

19

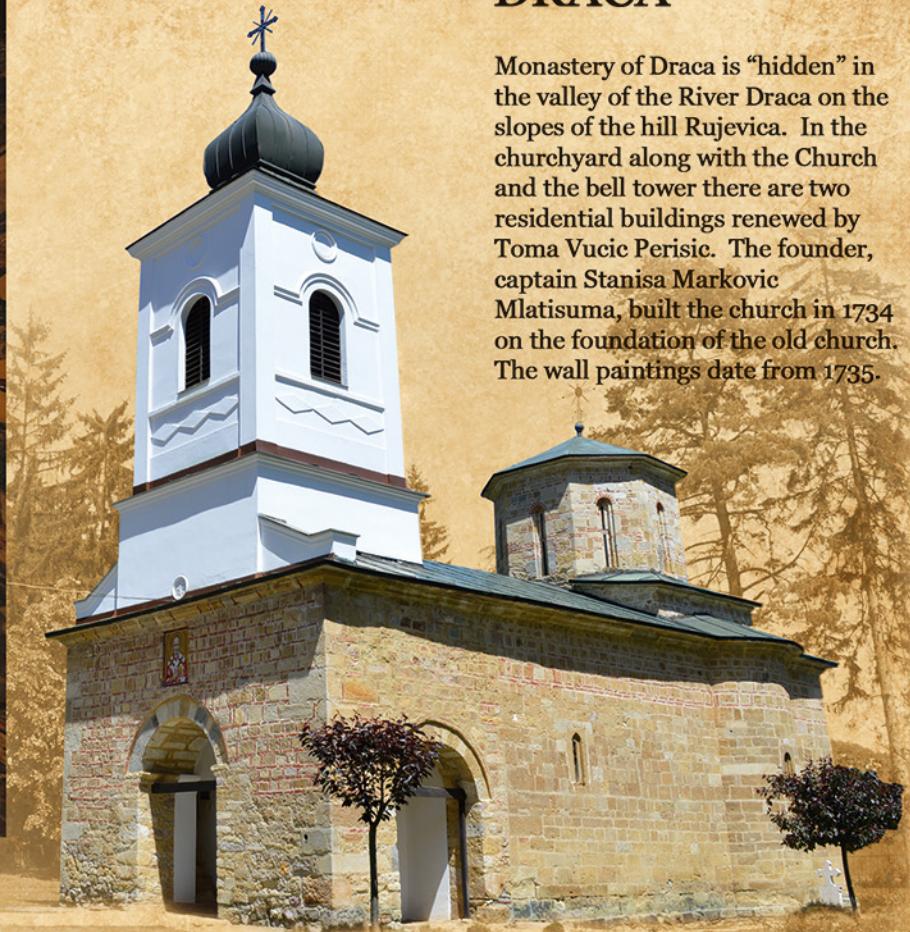

ДРАЧА

је манастир „сакривен“ у долини Драчке реке, на падинама брда Рујевица. У манастирској порти поред цркве са звоником су и два конака, које је обновио Тома Вучић Перишић. На темељима старе цркве 1734. године оберкапетан Станиша Марковић Млатишума подигао је нову цркву. Живопис је из 1735. године. Сматра се најбољим зографским делом јужно од Саве и Дунава из 18. века. Познате су сцене из живота Светог Николе, Старог завета и композиција „Поколь витлејемске деце“.

Током 18. и 19. века манастир је био значајан културни и духовни центар овог дела Србије.

The frescoes are considered the best of 18th century to the south of the Danube and the Sava rivers. Particularly beautiful are the scenes from the life of Saint Nicolas, scenes from the Old Testimony and the fresco the Massacre of the Innocents. In the course of 18th and 19th centuries the Monastery was spiritual and cultural hub of this part of Serbia.

20

ДИВОСТИН

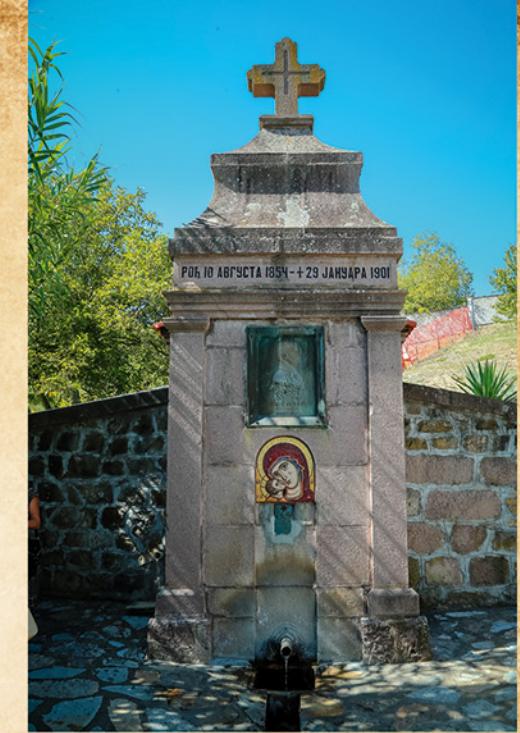
Манастир Дивостин сазидан је на шестом километру западно од Крагујевца. Подељена су мишљења о његовом настанку. По једном датира из времена Византије, док је по другом настало у време деспота Стефана Лазаревића почетком 15. века. Од постанка је женски манастир због чега је назван Дивостин (Дијевин стан). Попшто црква није могла статички да се санира, срушена је 1969. године и на истом месту је саграђена нова. Живописана је у другој половини 20. века и ктиторски је прилог епископа шумадијског др Саве. У порти цркве налази се спомен-чесма са рельефом краља Милана Обреновића, рад вајара Симеона Роксандића, док су аутори мозаичке иконе Богородице Миљан и Јекатерина Милетић.

21

DIVOSTIN

Monastery of Divostin is built 6km far from Kragujevac. The origin of the Monastery is ambiguous, some say it originates from the period of Byzantine and others that it was built by the end of 15th century. It welcomed only single women from the beginning and it is named after it (Dijevin stan, the abode of virgins). The church couldn't be statically repaired, so it was demolished in 1969 and on its place a new one was built. It is decorated with wall paintings in the second half of XX century. The monastery Ktitor is the Episcop Dr Sava. There is in the church's yard a drinking fountain above which there is engraved portrait of King Milan Obrenovic. The portrait is work of the sculptor Simeon Roksandić, and the mosaic of the Virgin icon is made by Miljan and Jekaterina Miletic.

ЛИПАР

се налази на истоименом брду Липар, у селу Доња Сабанта, око десет километара од Крагујевца. По предању, на месту данашње цркве, још у 16. веку је постојао манастир. Црква је посвећена Светом Георгију. Обновљена је 1997. године, када је поред ње подигнута чесма са списком приложника, који су помогли обнову храма и подизање чесме. Комплекс манастира обухвата цркву са припратом, звоник и конак са капелом.

Манастирска црква је осликана и има изузетно лепо уређену порту, док велико интересовање посетилаца изазива икона Светог Фанурија.

• *По предању, манастири Денковац, Саринац и Ралетинац код Великих Пчелица, добили су имена по Дени, Сари и Рали, ћеркама српског племића погинулог у Косовском боју.*

The Icon of St. Fanourios attracts attention of great number of visitors.

LIPAR

Monastery is situated on the hill of Lipar in the village of Donja Sabanta, 10km far from Kragujevac. According to the myths there was once a monastery in the place of a present church. The monastery Church is dedicated to the Saint George. It is renewed in 1997 when the fountain was built with the names of all who contributed to the renewal of the church and fountain building. Monastery complex consists of the Church with the naos, bell tower and residential building with the chapel inside. Monastery Church is decorated with wall paintings, surrounded by beautiful churchyard.

ДЕНКОВАЦ

је подигнут у селу Велике Пчелице у долини Дуленске реке. Време настанка манастира није познато, а према народном предању то је било у време краља Драгутина (крај 13-ог и почетак 14-ог века). По другом предању заснован је у време турске владавине. Био је утврђен манастир. Коначно је уништен и расељен у 17. веку, а обнова је почела тек 1965. године. Црква је посвећена Успењу Пресвете Богородице и грађена је у духу моравске школе. На дуборезном иконостасу налазе се иконе из 1986. године. Нови конак је спратна грађевина, великих димензија са четвросливним кровом.

24

DENKOVAC

Monastery of Denkovac is located in the valley of the river Dulenska, near Velike Pčelice. The date of its foundation is not known, but the legend says that it was in during the reign of the King Dragutin (late 13th and early 14th century). Another legend say it is founded during the Turkish rule. It was fortressed Monastery. It was finally destroyed and depopulated in 17th century; the renewal only started in 1965. The Church is dedicated to the Assumption of Holy Virgin and built in the spirit of Moravian art school. The carved iconostas with icons is from 1986. The new residential building of the monastery is large building topped with 4-sided roof.

26

САРИНАЦ

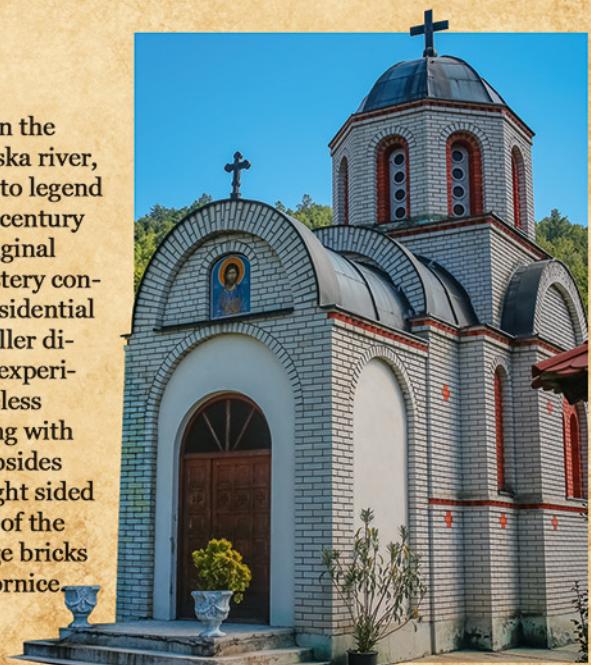
Манастир Саринац налази се на малом платоу изнад Дуленске реке, код Великих Пчелица. Према предању настало је крајем 14. века, али су од првобитних грађевина остали само нејасни трагови темеља.

Манастирски комплекс састоји се од нове цркве и конака. Црква је скромних димензија у стилу рашке школе. Грађевина је једнобродна са отвореним тремом и петостраном плитком олтарском апсидом. Над централним делом изграђена је осмострана купола. Црква је зидана од великих опека, док су оквири око прозора и кровни венци црвене боје.

SARINAC

Monastery Sarinac is located on the small plateau above the Dulenska river, near Velike Pcelice. According to legend it was founded in the late 14th century but only vague traces of the original building remained. The Monastery consists of the New Church and residential building. The Church is of smaller dimension built in accord of the experience of Raska school. The aisleless church is a single-nave building with open narthex and five sided apses with shallow basin behind. Eight sided dome is above the central part of the Church. Church is built of large bricks with red widows frames and cornice.

27

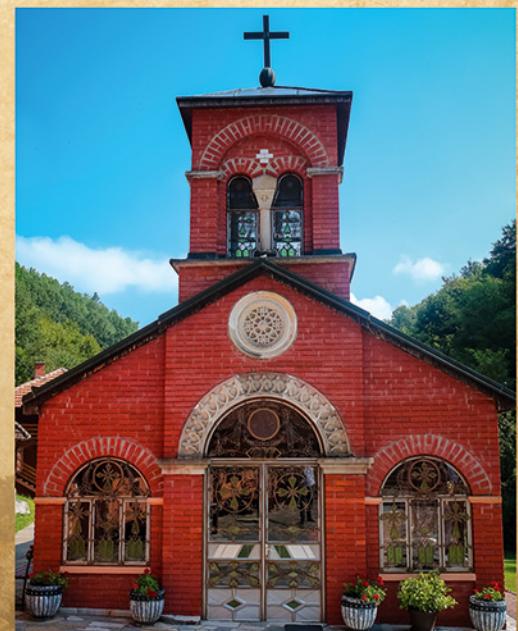
РАЛЕТИНАЦ

У близини села Велике Пчелице, крај Ралетиначког потока налази се манастир са црквом посвећеном Светим апостолима Петру и Павлу. Нема тачних података о утемељењу манастира, а према народном предању заснован је у време деспота Стефана Лазаревића почетком 15. века као испосница манастира Денковца. Турци су га порушили, а обнављање манастира је почело 1977. године. Манастирска црква је једнобродна грађевина правоугаоне основе, засведена полуобличастим сводом, покривена двосливним кровом. Припрате је декоративнија од цркве, зидана од опеке. Изнад припрате је саграђен мањи квадратни звоник. Западна фасада је украсена каменом архиволтама са стилизованим бильним орнаментима и моравском розетом.

RALETINAC

Monastery Raletinac is situated in the vicinity of the village of Velike Pcelice; the Monastery Church is dedicated to St Apostles Peter and Paul. There are no technical data about the monasteries. A legend says that it is founded by Despot Stefan Lazarevic in the early 15th century, and it served as hermitage of the Monastery of Denkovac. The Turks demolished it completely with reconstruction that started in 1977. The monastery Church is single-nave building with rectangular base and pitched semi-barrel vault covered with symmetrical two-sided roof. The narthex is more decorative than church, built of bricks. The smaller tower bell is built above the narthex. The western facade is decorated with the stone and archivolt with stylized floral ornaments and Morava school rosette.

БЕЛЕШКЕ • NOTES

30

Turističke informacije

Градска туристичка организација Крагујевац

ул. Краља Александра I
Карађорђевића бр. 44
34000 Крагујевац, Србија
Тел: +381 (0)34 332 172, 334 883
e-mail: info@gtokg.org.rs
www.gtokg.org.rs

Туристички инфо центар

Др Зорана Ђинђића 11
34000 Крагујевац, Србија
Тел: +381 (0)34 335 302, 301 306
e-mail: info@gtokg.org.rs
www.suvenirnica.rs

Издавач: Градска туристичка организација "Крагујевац" • Текстови: Марија Радовановић
Фотографије: Јован Живановић, Снежана Милисављевић, Бојан Павловић • Дизајн и припрема
за штампу: Агенција "Промо" Крагујевац • Штампа: "Донат Граф доо" Београд

Publisher: City Tourist Organization "Kragujevac" • Text: Marija Radovanović
Photographers: Jovan Živanović, Snežana Milisavljević, Bojan Pavlović • Design and prepress:
"Promo" Agency, Kragujevac • Press: "Donat Graf doo" Belgrade

Tourist information

City Tourist Organization
Kragujevac

Kralja Aleksandra I
Карађорђевића num. 44
34000 Kragujevac, Serbia
Tel: +381(0)34 332 172, 334-883
e-mail: info@gtokg.org.rs
www.gtokg.org.rs

Tourist Info Center

Dr Zorana Đindjića num. 11
34000 Kragujevac, Serbia
Tel: +381 (0)34 335 302, 301 306
e-mail: info@gtokg.org.rs
www.suvenirnica.ra

ВЕРСКИ ТУРИЗАМ

Religious Tourism

Градска туристичка организација Крагујевац
City Tourist Organization Kragujevac
www.gtokg.org.rs

Republika Srbija
Ministarstvo trgovine, turizma
i telekomunikacija

gto kragujevac
kragujevac.turizam